

El barret ple de sorpreses de la Teia Moner

Dissabte 13 de novembre de 2021

Txell Martín i Pardo, vocal de la junta de Lluïsos de Gràcia

Just abans de rebre el Premi a la Trajectòria del Màgic – Festival de Màgia Jove de Barcelona 2021 la Teia Moner s'asseu a la Sala de Juntes de Seccions de Lluïsos de Gràcia per compartir la seva història. Potser seria més adequat dir que comparteix les seves històries, en plural. Perquè la Teia és mestra, pedagoga, terapeuta, titellaire, maga, paller, directora del DAMA Festival Internacional de Dames Màgiques, de la Companyia Addaura Teatre Visual i del Museu Internacional del Titella a la Masia Can Falguera de Palau-Solità i Plegamans. Ella diu que «té un barret ple de coses». I, el seu truc més preuat és fer les coses que li agraden. Quan una cosa li agrada, li activa la creativitat. Aquesta creativitat la manté oberta, dinàmica, activa i sobretot apassionada d'allò que l'apassiona.

Com arribes al món del titella des de la docència?

Jo era mestra d'adults, però estava ficada en el món del teatre. Feia interpretació en una companyia de teatre independent amateur. Amb aquestes que per un espectacle de cercavila que estàvem muntant vam contractar dos músics. Un d'aquests dos músics resulta que treballava en

una companyia de titellaires de la Plaça del Pi, això era quan es va morir en Franco i hi havia certa obertura. Aquests titellaire, bé, en realitat, els hi vaig interessar perquè tenia cotxe i així els hi podia portar el material. Però, ben aviat em van proposar que els hi narrés les històries. Així doncs, jo narrava i passava el barret per la Plaça del Pi. Aquesta companyia estava formada pels titellaires, un mim, un músic i jo, i aleshores els titellaires van deixar el grup. Després de rumiar força què fèiem i cap a on anàvem, vam començar a construir titelles. Així és com vaig arribar al món dels titelles i de la plaça del Pi vam entrar en els circuits de programació.

També he fet de paller, solista, enlloc de dir-me Teia, em deia "Teio". He anat tastant moltes d'aquestes arts, he provat les acrobàcies i les alçades, però no em va enganxar. També he ballat en el Centre Dramàtic de la Generalitat. I, bé, la resta ja és història...

En realitat com pots veure, tot el que m'ha anat engrescant, no ho tenia previst. Però, jo em llenço. Només necessito que una cosa m'agradi i amb això en tinc prou per tirar-m'hi. No faig plans quinquennals. Per mi tot plegat és una qüestió de creativitat. Sense creativitat no puc viure així que tot el que faig o he fet, fins i tot, la docència són activitats amb molta creativitat. Jo sé que la creativitat és

un motor que m'anima a moure'm, a descobrir, a explorar. Jo m'estimo la creativitat perquè m'alimenta. O sigui que jo era docent i exercia la creativitat a l'aula, però encara en necessitava més així que el món del titella em permetia continuar creixent. Ara, per exemple, he començat un projecte nou: el Museu Internacional del Titella. Però, no sé cap a on em portarà.

Què vols que hi passi en aquest museu?

L'Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans ens ha donat la concessió d'una masia d'entre el S XII i XIV reformada per crear el Museu Internacional del Titella a Catalunya. Ja hi som, esperem poder inaugurar la primavera de l'any que ve, malgrat que ara ja tenim visites escolars.

Ara bé, no serà només un museu que serveixi per exposar la seva col·lecció permanent i d'altres de temporals, sinó que aspirem que sigui un centre de creació. Aquest centre serà no només del titella sinó de totes les disciplines que he tocat durant la meua trajectòria. O sigui, que també és la seu de la Companyia Addaura Teatre Visual, la meua seu d'assaig i a més a més volem que també sigui la seu de diferents festivals com el DAMA, malgrat que també esperem que d'altres teatres es sumin a la iniciativa perquè a la masia només tenim un teatre a l'aire lliure. Això sí, tenim un espai immens a fora, que és magnífic per posar-hi carpes.

A banda del DAMA, també volem començar un festival de drag-queens i drag-kings. Estem farts de veure'ls com a recursos per a comiats de solters. Aquesta tradició té tota una filosofia al darrere i es mereix ser entesa. Tenen una manera de viure, tenen un perquè i creiem que el Museu Internacional del Titella és un magnífic lloc per posar-los en valor. Alguns són poetes, d'altres músics, d'altres actors, així que volem fer un festival on se celebri el fet drag amb actuacions, és clar, però també conferències, documentals, que donin a conèixer aquesta tradició. Aquest nou projecte no només em motiva a continuar creixent, sinó que també em dóna l'espai per poder-ho fer.

A Palau-Solità ja teníem un local abans on les escoles venien a veure la nostra col·lecció de titelles. Tenim alguns titelles del 1800, de molts

països diferents, en el nostre local antic teníem entre 3000 i 4000 alumnes per any. Ara clar, encara no estem funcionant a tota màquina, ben just vam entrar a l'edifici el mes de juliol. Jo pensava que entre la pandèmia i el fet que l'espai encara no està muntat com ho volem no vindrien escoles encara, però ja s'han apuntat 1.700 alumnes, o sigui que tenim esperança que quan es comenci a conèixer, tingui força èxit.

Quina és la salut del titella tradicional català?

S'està perdent. Ras i curt. Jo no n'he fet mai de titella tradicional. Al contrari, m'he dedicat als titelles d'innovació com molts dels grups catalans, perquè sí que és cert que hi ha molts grups a Catalunya. Ara bé, el titella català tradicional s'està perdent. L'altre dia parlava amb els Titelles Vergés perquè estem cercant formes de col·laboració amb el museu. Per una banda, volem que ens facin la cessió de material pel fons del museu, per l'altra, volem que comparteixin cursos de titella tradicional català. Ell em comentava que són la darrera generació del titella català. Això no podem deixar que passi. I, des del museu, reivindicarem i lluitarem perquè el titella català no es perdi. Volem que aquesta expressió tingui continuïtat. Volem lluitar perquè el Titella català arribi a ser reconegut com a patrimoni cultural immaterial. Però, volem encara més, volem que pervisqui.

Cert, estem perdent moltes coses. Entre elles la llengua i el titella català. El titella català és únic al món. No hi ha cap altre titella que es manipuli com el català. Tots els titelles es manipulen en tres dits, però el titella català es manipula amb tota la mà. La manera com actua el titella català, les seves històries són úniques en el món. Bé, vull dir que cada país del món, té el seu titella diferent i amb el seu nom. A França se'n diu guignol, per cert, a la col·lecció permanent del museu tenim un guignol original de Mourguet de principis del 1800, i es continua i gaudeix de molt bona salut. A Anglaterra es diu Punch & Judy i allà també gaudeix de molt bona salut. El pulcinella de Nàpols també es continua fent. I, com pot ser que a Catalunya només ens quedi una generació de titella català?

Com et vas ficar en el món de la màgia?

Arribo a la màgia per un canal que poc hi té a veure. Perquè hi arribo a través del món dels titelles, de l'animació i del teatre. Havia fet algun tastet fa molts anys, però aquest món m'era molt llunyà, no m'hi trobava bé. Aleshores una de les activitats que ens agrada oferir en el nostre local eren cursos de formació continuada. Eren cursos de teatre, de titelles, de tot, de totes les disciplines que toco, i aleshores vam convidar al Màgic Andreu a impartir un curs. Em vaig apuntar perquè era un curs per adults. Per acabar el curset, ens va convidar a fer un número d'allò que ens havia ensenyat. Uf, vaig pensar de tot el que ens ha ensenyat: cordes, cèrcols, bé, allò més bàsic és clar. Com que el meu medi són els titelles, vaig agafar dos guants, els hi vaig posar un cap i les vaig vestir de gallines. Aleshores vaig muntar el número de cordes amb gallines, entraven en un supermercat, amb un carret petit de la compra i tant els assistents al curs com el Màgic Andreu van riure molt, la veritat. No, m'ho esperava perquè em semblava tot molt improvisat. El Màgic Andreu em va dir: «Això està molt bé, molt bé!» Realment, tot plegat em va fer pensar força i em va inspirar a fer un número de màgia amb titelles sense paraules amb efectes màgics de grans però amb petit. Així és com va néixer el Minimal Màgic, que ara el torno a recuperar però canviat. Es fa amb mans, sense paraules amb contingut dramàtic i escenes de màgia.

Què et va empènyer a fundar el DAMA, Festival Internacional de Dames Màgiques?

Arran d'aquest espectacle va ser quan em vaig començar a adonar que aparentment no hi havia moltes dones magues. Quan mirava espectacles veia dones només com a acompanyants, que tenen molt de valor, moltíssim, però és clar la dona també pot fer de maga. Aleshores vaig començar a donar-li moltes voltes i se'm va ocórrer muntar el DAMA. Un festival per a dones que fan màgia, sense excloure a ningú, però posant en valor la dona creadora de màgia. Quan vaig començar a muntar el Festival tenia la col·laboració d'homes mags. Eren ells els que m'ajudaven a buscar i trobar magues. Abans de res, cap allà

al 2005 o 2006, vam començar a fer una exploració per veure si realment un DAMA seria viable. Després vaig buscar una ciutat o un poble que acollís aquesta iniciativa. No va ser fàcil i al final Terrassa ens va obrir les seves portes. Fou el primer ajuntament que va tenir la regidoria de dones, el primer de Catalunya, la regidora es va engrescar moltíssim.

És clar, algun mag em deia: «No en trobaràs pas tantes de dones magues!» Jo patia una mica, però sense cap raó. Perquè no en vaig trobar moltes, sinó que en vaig trobar moltíssimes. Unes s'ho deien a les altres i aleshores vam descobrir que hi havia associacions de dones magues a Alemanya, a la Xina, als Estats Units concretament a Las Vegas, a Itàlia, o sigui que en realitat no en faltaven de dones magues. El Festival va començar el 2006 i va durar fins al 2013, nou anys va durar i encara hi havia dones magues quan l'administració va tancar l'aixeta a la cultura arran de la crisi. Aquest Festival requereix un pressupost elevat perquè és clar no és el mateix cercar mags que cercar magues, de mags n'hi ha molts més i poden venir de més a prop. Però, les magues sovint havien de venir de lluny, les que hi havia aquí és clar i de fora. Aquestes magues eren conegudes i molt importants, sovint no havien estat a Catalunya perquè no havien tingut mai l'oportunitat. Així que el DAMA els hi feia molta il·lusió, perquè aquest Festival era i continua essent únic. S'han fet gal·les, però és l'únic Festival al món dedicat a l'art de la dona maga. Encara queda molta feina a fer malgrat que em va donar per vuit edicions i encara tenia llista d'espera de magues que volien venir. El 2019 es va fer la novena edició però vam canviar de ciutat i vam anar a Premià de Dalt. Ara de cara al futur, enguany farem un tastet del DAMA a la Masia Can Falguera, a la seu del nou Museu Internacional del Titella a Palau-Solità

i Plegamans, per presentar el Festival del 2023. Espero que a partir d'ara la seu del DAMA sigui ja definitivament a Palau-Solità.

El Festival de DAMA era anar a contracorrent de tot. El 2006 reivindicar les dones en el món de la màgia no estava de moda entre cometes, és clar. Encara no es parlava tant de la dona, en absolut. I era anar a contracorrent perquè ha donat el seu fruit. Ara bé, per anar bé, hauria de desaparèixer. Encara no el puc deixar, encara no hi som, però l'objectiu és que un DAMA arribi a no ser necessari. Hem guanyat terreny, una mica, i segons com força, però encara falta.

Estic molt contenta perquè amb el DAMA vam posar un granet de sorra. Vam saber fer valdre la dona en el món de la màgia sense excloure ningú i sempre fent costat als mags. En un passat no gaire llunyà, les magues se'ls hi negava l'accés o per dir-ho clar, tenien prohibit l'entrada a les associacions màgiques. En la primera edició de DAMA, una senyora gran, em va dir: «Quina il·lusió que em fa que m'hagis convidat a venir a aquest Festival perquè és que mai m'han acceptat en cap associació de màgia pel sol fet de ser dona». Una altra dama, la Consuelo, que en aquella ocasió era una dama d'honor, em va explicar una anècdota també xocant. Quan ella va començar a fer màgia, el seu germà li feia de partenaire, d'ajudant. Sempre els hi criticaven que no fos el seu germà el mag i ella l'acompanyant. Per això, era molt important per nosaltres, posar en valor el rol de la dona sense deixar de banda a ningú. En el DAMA, per exemple, tenim una sessió golfa en la que hi poden participar mags, magues, nens, nenes, aficionats, professionals. Aquesta sessió és fantàstica perquè hi participen les magues de la gal·la, ve gent de fora i tot plegat està orquestrat per un presentador. Tot això ajuda a sumar i crear nous vincles.

Generalment, encara ara, en els festivals, convencions i competicions de màgia hi ha deu mags per cada maga, a vegades ni tan sols n'hi ha cap, la història continua. Nosaltres esperem que arran del DAMA moltes nenes i noies, s'hagin aficionat a la màgia. Esperem que hagin sorgit noves sensibilitats. Esperem que en el futur pugui qui pugui a l'escenari els comentaris

no surtin des del masclisme. Però, per sobre de tot, esperem que les properes generacions, les nenes i noies veuran el món de la màgia de forma diferent.

Malgrat això que m'expliques, hi ha alguna cosa que inabiliti la dona per la pràctica de la màgia?

No, no hi ha res. Una dona és igual de capaç de ser maga que un home. Al cap i a la fi, la màgia és manipulació de dits.

El Minimal Màgic són titelles fent màgia. Hi ha un número amb les anelles però amb petit. Jo manipulo el titella i a més a més faig màgia. O sigui, és manipulació sobre manipulació, manipulació al quadrat. O sigui, hi ha el personatge dels titelles, cada un el seu, la màgia i el meu personatge. Una vegada va venir un mag i em va dir, «Escolta, perquè no proves de combinar aquest element amb aquest altre...» «Mira», li vaig respondre, «prova-ho tu». No el volia deixar en evidència, però li volia demostrar que un titellaire fent màgia té més limitacions que un mag fent màgia. Ara torno a recuperar el Minimal perquè crec que hi ha aspectes que es poden millorar i em fa molta gràcia tornar-li a donar vida. La presentació la farem a França l'agost del 2022.

El Minimal Màgic hi ha un personatge de mag que es va repetint en algunes escenes però no en totes. I després hi ha personatges diferents que fan màgia. Són petites escenes amb una dramàturgia concreta i no es repeteixen més personatges. Només el mag de tant en tant, comença i acaba amb el mag.

Després d'aquest del Minimal, de mica en mica vaig integrar la màgia en tots

els meus espectacles fins i tot en la companyia de dansa que dirigeixo. Aquests també fan màgia! Per exemple, aquests dies hem estat al SAT amb Klé, un espectacle de dansa, màgia, pallassos, titelles amb música composta i tocada en directe per en Vassil Lambrinov, component de BLAUMUT.

Què et fa tornar a la màgia una i altra vegada?

Dues coses em fan tornar a la màgia. La primera és que m'ho passo molt bé fent màgia. Sóc feliç. Igual de feliç que quan manipulo titelles. I, la segona, és que veig que faig feliç al meu públic. Aquestes dues coses juntes són la bomba. (Riu). És així de senzill i de simple. Les dues activitats són màgiques, il·lusionadores. Els titelles són una il·lusió igual que la màgia. És una gran combinació.

A vegades fa la màgia el titella i a vegades la faig jo. Ens anem tornant. A vegades depèn de la necessitat dramàtica, i depèn de l'efecte màgic que cerco. Hi han efectes màgics que són prou complicats perquè els facin els titelles, no tinc prou mans, el problema és aquest. Si tingués quatre mans o fos un pop, aleshores els titelles farien màgia, però no les tinc vuit mans aleshores m'haig d'anar combinant. A cada espectacle hi ha diferents personatges, trucs, que es combinen segons la necessitat narrativa.

Com se t'acudeixen els trucs?

Faig una cosa molt curiosa a vegades. Suposo que sí, els altres mags també ho fan, jo agafo un catàleg de màgia (riu) i aleshores vaig veient el que m'ofereix. «Això ho pot fer anar un titella», penso. «I, quina història podria muntar amb

aquest objecte?» Pel Minimal Màgic necessito coses molt petites i és clar no sabia què hi havia que fos tan petites. «Oh, hi ha unes anelles petites, això és fantàstic!» Així a partir de l'element creo la dramaturgia i la història. O sigui a partir del que trobo que és adient pel que fa a mida i de facilitat de manipulació creo la dramaturgia. O, per exemple, més endavant, ja tenia la dramaturgia creada, la màgia del Xefs, l'espectacle on venen els quatre mags de les estacions amb música de Vivaldi, la maga de la primavera, estiu, tardor i hivern. Amb la maga de la primavera, quina màgia podia fer? Podia fer màgia amb flors, així que em poso a cercar com una boja tot el que hi havia que pogués manipular amb els titelles, o sigui amb una mà, perquè en l'altra hi tinc el titella.

Qui t'ha influenciat en el teu procés d'esdevenir maga?

No he conegut mags abans de fer màgia, bé, sí, el Mag Andreu, ja t'he dit que som bons amics, però jo crec que en el meu cas ha sigut a la inversa. He començat a fer màgia i arran de la màgia, he començat a conèixer grans mags. I aleshores evidentment m'han influenciat o no, però he vist diferents maneres de fer màgia, però és clar sempre són maneres molt diferents del que jo faig.

Recordo que quan va venir el David Coperfield a Catalunya el vaig anar a veure. En aquell moment no entenia per què una persona tenia aquest èxit tant èxit en el món de la màgia. Aleshores vaig entendre que era un gran comunicador. Perquè feia coses petites en pantalles grans, però és que comunicava moltíssim. Establia una gran connexió amb el públic. Doncs a mi em va fascinar descobrir com de bon comunicador era. A part dels innombrables efectes màgics perquè és un manipulador extraordinari.

La Juliana Chen és una maga impressionant. Em va agradar moltíssim veure com muntava el seu espectacle. La seva manipulació de cartes i màscares és xocant, i el seu número escènic és impactant. Aquesta va venir a DAMA. I a més és curiós, hi ha una cosa que no te'n adones fins que no t'ho diuen. Tot el material de màgia està construït perquè manipulin els homes. Les cartes són grans, nosaltres tenim sovint les mans petites,

ella té unes baralles de cartes fetes a mida de la seva mà. Petites. Aleshores pot manipular més fàcilment. Des de les botigues de màgia s'hauria de començar a canviar. Hi hauria d'haver cartes, monedes, o qualsevol element de manipulació de diferents mides. Hi ha alguns elements que els podem fer servir, però n'hi ha d'altres que no. Aleshores ens cal arreglar. És una de les coses que va fer veure la Juliana, perquè abans d'ella no hi havia pensat en això.

En Marko Karvo em va deixar parada. El vaig veure en un congrés mundial. Va ser quan vaig començar a assistir als congressos i veure com funcionava el món de la màgia a nivell organitzatiu. Quan vaig veure en Karvo vaig pensar és el mag que pensem. Ell és la imatge d'aquest mag paradigmàtic. Però a més té unes capacitats manipuladores excel·lents, té una presència escènica fantàstica, amb els ocells, i com els fa anar. És perfecte el seu acte màgic. Crec. Però, clar, tampoc no m'interessava aquest tipus de màgia. Però m'agrada veure el seu acte perquè està molt ben fet. En Jeff McBride, o Losander, fa levitació. Tinc una taula de levitació seva. És molt elegant. M'agraden aquests, però que no són simplement «Taxan...!», i que tenen tota una dramaturgia que se surt de la màgia. M'agraden les posades escenes més enllà, poden ser pallassos que fan màgia, cantants que fan màgia, totes aquestes barreges m'interessen molt. Ara bé, sempre miro els altres.

En el DAMA has vist moltes magues. Creus que hi ha alguna diferència entre com les magues que has vist allà fan màgia i la màgia que fan els homes, o la manera d'expressar-se pràcticament no es distingeix?

D'entrada la maga porta un altre vestit i aquest condiciona la seva actuació. Condiciona la seva manipulació, és clar. Elles poden portar màniga llarga o curta, poden fer servir el cabell com a recurs, per fer efectes màgics. Poden fer un munt de coses amb els cabells.

El fet teatral també crec que les distingeix. En el 2006, hi havien pocs mags que dramatitzessin els seu fet teatral. Hi havia pocs mags que tinguessin un lligam poètic, molts, no dic tots, perquè no he vist tots els mags del món, però molts feien el seu xou com una suma de trucs espectaculars sense que aquests tinguessin una connexió específica entre si. Les magues que vaig conèixer arran del DAMA, en canvi, dramatitzaven el seu xou. De mica en mica, he anat veient com també pels homes el fet teatral esdevenia més i més rellevant, potser perquè aquesta és la tendència teatral. Però, ja en el 2006, les dones dramatitzaven més i en general el seu xou era més poètic.

A més hi ha un fet personal, a part de l'escena, que canvien, cada maga fa allò que els identifica, igual que els mags perquè no hi ha cap mag que sigui igual a un altre. Una cosa que em va cridar l'atenció quan jo anava a competicions o festivals de màgia sempre quan es trobaven els mags per prendre alguna cosa i estar junts, aquests sempre parlaven de màgia o fent ara la moneda o les cartes o «Mira, mira què he après». Tota l'estona estaven així. Les magues estaven esperant a fora o perquè la funció o dinant no parlaven de màgia, sinó que parlaven de coses seves, de la seva vida, històries, d'on havien estat, què havien fet, era molt diferent la seva manera d'interactuar. Sobta, oi? Les magues crec que no són tan competitives. Les

veig ajudar-se constantment. Les he vist en gal·les ajudant-se, amb trucs que potser els hi havien fallat, s'ajudaven. No és tant, jo vaig aquí i faig el meu número, no, les que jo conec no són tan competitives. Busquen crear més comunitat, xarxa, col·lectivitat.

Finalment, també mentre feia el DAMA vaig veure que hi havia magues que malgrat ser dones, feien de mags. La presència, o el personatge a l'escenari és de dona, però la manipulació, la manera de fer és de mag. Ho veia així. Potser per manca de referència o perquè ven més un producte que un altre. Tot això és important perquè ningú vol muntar un espectacle que després no tingui sortida.

L'Albert Olivés, el Director Artístic del MÀGICUS de Lluïsos de Gràcia, em comenta que la proporció de magues segueix essent baixa perquè és un problema estructural. Se t'acut alguna idea per intentar motivar a les magues a presentar-se al MÀGICUS?

Una cosa que em va agradar molt del MÀGICUS i em va fer pensar força és la creació de públic. Està creant públic que després d'adult voldrà anar al teatre i també està creant referents. Això és magnífic i s'ha de continuar treballant. Crear referents és vital per les dones en la màgia.

Potser hauríem de fer un acord entre el MÀGICUS i el DAMA, per tal que els guanyadors del concurs vinguessin

al DAMA, aquí a Palau. Aleshores, un fil per potenciar des del DAMA que hi hagi dones joves que facin màgia i que s'apunten al MÀGICUS. Hi ha una escola de màgia que es diu Trèvol que hi ha noies. Allà hi ha noies que fan màgia. El MÀGICUS ha de fer xarxa amb totes les escoles de màgia de Girona, Lleida, d'aquí per tal de promoure totes aquestes magues joves, potser algunes no s'atreveixen amb el concepte de concurs. Però, ras i curt, sols no es fa res, cal fer xarxa, cal unir forces. Potser fer una gal·la on apareguin elles, no hi hagi premis, on no hi hagi competitivitat.

O també es poden fer cursos. Perquè hi ha molt jovent que desconeix el món, que desconeixen que una dona pot fer màgia. Quan visiten el museu, el meu públic sovint descobreix aquí durant la visita que les dones podem fer màgia. És un treball de formiguetes, però absolutament imprescindible.

Potser un tema que descoratja les dones és la competició. Això ja és molt difícil, és molt difícil de canviar perquè això forma part del món de la màgia de sempre, aquesta competició és molt dura. Si no tens premis aleshores no trobes feina, bé, però això no té per què ser així. A mi sempre em sorprèn com poden aguantar aquesta pressió, és l'única disciplina teatral que funciona així, no crec que sigui bo pel cap d'una persona. Cada vegada que estrenes espectacles ja és un examen, però si a sobre cal competir, aleshores és com una competició. L'estrena ja és un examen, ara bé per mi la competició és una oposició. Perquè tots els que es presenten són magnífics si no no haguessin sigut ni tan sols seleccionats. Al DAMA no hi ha premis. Només a la Dama Màgica d'Honor de Reconeixement de Trajectòria. I a més no deixo que cap maga no vingui. Ara, com ho explico? No tallo, o sigui, sempre m'asseguro que m'agrada el seu espectacle, però hi ha molts espectacles que ha de ser el públic qui decideixi si agrada o no. I potser que un espectacle que no m'agrada a mi, agrada al públic. També és clar que he tingut magues que s'han estrellat. Però jo prefereixo que sigui el públic qui decideixi, si no sento que estic tallant les ales.

Magues n'hi ha. I, n'hi ha moltíssimes que vénen d'una tradició familiar o perquè han sigut partenaires. Magues

per se són encara el mínim, però cal parlar-ne, buscar-les i fer tot el que calgui perquè cada vegada en vinguin més al MÀGICUS.

Així doncs cal crear referents...

Sí, és imprescindible. Des del DAMA el granet de sorra l'hem posat, i el continuarem posant des de Palau Solità-Plegamans. Cal organitzar cursos de màgia per a nenes i joves. El mag de la TV és Mago Pop, el Màgic Andreu ja és d'abans, però no tenen referents de dones magues. I alguna referent que hagués pogut sortir com a maga no ha tingut, penso, l'altruisme de potenciar les que venien darrere seu. Els hi ha faltat aquest punt d'empatia. Als mags no els hi cal aquest altruisme, però en el cas de la maga sí. L'altruisme cal per facilitar l'entrada o donar pas a l'entrada, però entenc que és complicat. Sí tu hi has arribat dius, «Amb el que m'ha costat a i, ara a sobre haig d'obrir les portes a les altres...» Però aquesta solidaritat és necessària. ●